

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-1496/19-E

Název	Základní škola a mateřská škola, Orel, okres Chrudim
Sídlo	538 21 Orel 71
E-mail	zsorel@seznam.cz
IČ	75016401
Identifikátor	600090663
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Jiřina Lacinová
Zřizovatel	obec Orel
Místo inspekční činnosti	538 21 Orel 27 538 21 Orel 71
Termín inspekční činnosti	27. až 29. 11. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného školou vykonávané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školný zákon), ve znění pozdějších předpisů, včetně zjišťování a hodnocení naplňování školních vzdělávacích programů pro předškolní, základní a zájmové vzdělávání a posouzení jejich souladu s právními předpisy.

Charakteristika

Základní škola a mateřská škola, Orel, okres Chrudim (dále škola) vykonává činnost mateřské školy a školní jídelny (čp. 27), základní školy, školní družiny a školní jídelny-výdejny (čp. 71).

Předškolní vzdělávání je uskutečňováno v jedné smíšené třídě s celodenním provozem od 6:30 do 16:00 hodin. Z celkového počtu 24 dětí byly tři děti s odkladem povinné školní docházky, tři děti v posledním ročníku před nástupem do základní školy a tři děti mladší tří let. Úplata je stanovena na 300 Kč měsíčně.

V základní škole se aktuálně ve třech třídách vzdělává celkem 40 žáků prvního stupně. Jejich počet se od poslední inspekce zvýšil, kapacita školy je využita z 80 %. Většina žáků je místních. Potřeba podpůrných opatření byla přiznána jednomu žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami.

Do školní družiny je přihlášeno 30 žáků, tedy maximálně možný počet. Výše úplaty činí dlouhodobě 50 Kč měsíčně.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy působí ve funkci od roku 2011, její koncepce rozvoje školy je přehledná a reálná, postupnými kroky je průběžně realizována. Při své práci ředitelka uplatňuje četné zkušenosti a velmi dobrou znalost místních podmínek, své povinnosti plní zodpovědně, v souladu s právními předpisy. Vstřícným a klidným přístupem je příkladem pro ostatní, její snaha o zvyšování kvality vzdělávání je zřetelná. Kompetence týkající se chodu mateřské školy přenesla na vedoucí učitelku, která postupně realizuje dílčí koncepční cíle rozvoje (prezentace na veřejnosti, prohlubování spolupráce s rodiči, vedení dokumentace, kontrolní činnost, evaluace apod.) a je ředitelce výraznou oporou. Vzhledem k málo početnému pedagogickému sboru je další delegování kompetencí na ostatní pracovníky složitější, většinu specializovaných činností tak zastává ředitelka.

Kontrolní a hodnotící systém nastavený vedením školy obsahuje konkrétní záměry, výstupy a závěry, což přispívá k cílenému zkvalitňování práce pedagogů. Společná jednání pedagogických rad podporují vzájemnou informovanost a týmovou spolupráci. Nově jsou zaznamenávány příspěvky z jednotlivých tříd s průběžným hodnocením vzdělávání.

Pedagogický kolektiv se od poslední inspekce částečně obměnil, odborná kvalifikovanost zůstala beze změny (úplná), umožňuje efektivní naplňování cílů školních vzdělávacích programů. Z projektu *Šablony pro MŠ a ZŠ II* je financována školní asistentka, která střídavě působí v mateřské i základní škole, a vzdělávání pedagogických pracovníků. Pro další vzdělávání vytváří ředitelka příznivé podmínky, které jsou dostatečně využívány. Získané poznatky učitelky v různé míře aplikují ve vzdělávacím procesu. Ředitelka a všichni zaměstnanci usilují o vytváření příznivých vztahů a spolupráci, čímž pozitivně ovlivňují klima školy.

Materiální podmínky dovolují realizaci školních vzdělávacích programů. Učební pomůcky a další vybavení jsou doplňovány a obměňovány průběžně, podle finančních možností školy. Menší příspěvky jsou též získávány v rámci sponzorství od zákonných zástupců dětí a žáků, okolních firem. Třída mateřské školy je méně prostorná, čímž je uspořádání herních koutků omezené. Větší množství uzavřených skříněk znesnadňuje dětem orientaci při volbě spontánních aktivit. Stolky a židle s různou výškou vyhovují věkovému složení dětí. Třidu i šatnu doplňuje bohatá výzdoba tvořená dětskými výtvary a kresbami. V základní škole

je prostředí učeben příjemné, estetické, výzdobu tvoří žákovské práce. Přínosem je využití didaktických materiálů k dlouhodobému působení na žáky. Příležitostí ke zlepšení je zajištění další samostatné učebny pro výuku, v současnosti jsou žáci 1. ročníku vyučováni v herně školní družiny, která slouží i jako školní jídelna. Zřizovatel potřeby školy vnímá a usiluje o zkvalitnění podmínek. V současné době probíhá výstavba nové mateřské školy se školní jídelnou, která bude propojena se školou základní, což usnadní fungování obou škol z hlediska prostorového, organizačního, personálního, řízení atd.

Děti a žáci jsou vedeni k dodržování stanovených pravidel, přiměřenou formou se seznamují se zásadami bezpečného chování ve škole i mimo ni, což se odráží v minimálním počtu školních úrazů. Prevence rizikového chování je vhodně přizpůsobena dětem a nižší věkové kategorii žáků, její účinnosti napomáhá rodinné prostředí.

Důraz je kladen i na zdravý způsob života, k němuž přispívá pestrý jídelníček, pitný režim zajištěný v průběhu celého dne a také provozování různorodých pohybových aktivit na školní zahradě či obecním hřišti. Škola je zapojena v projektech podporujících zdravé stravovací návyky *Ovoce a zelenina do škol* a *Mléko do škol*.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Mateřská škola připravuje dětem pestrou vzdělávací nabídku. Její plánování vychází ze Školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání *Sluníčko* v návaznosti na integrovaně pojaté tematické celky zahrnující všechny oblasti. Patrné bylo promyšlené námětové i logické propojení mezi vzdělávacími cíli, nabídkou činností a očekávanými výstupy.

I přes obvyklý průběh dopoledního bloku (ranní hry, řízené činnosti, svačina) byla vzdělávací nabídka tematicky provázaná a vytvářela dostatek příležitostí pro směřování k dílčím kompetencím dětí věkově smíšené třídy. Aktivity, které si děti volily na základě vlastního zájmu, měly možnost dokončit, s ohledem na prostorové možnosti je však většinou nemohly uchovat. Využívaly puzzle, encyklopedie, dřevěné kostky, společenské a paměťové hry, čímž rozvíjely motorické schopnosti, zrakovou diferenciaci, představivost, logické uvažování, trpělivost a sociální dovednosti. Přirozeně vznikal dostatečný prostor pro vzájemnou komunikaci, spolupráci a samostatné rozhodování. Každodenní didaktická nabídka pracovních a výtvarných aktivit podporovala rozvoj tvořivosti, jemné motoriky a využívání různých technik (modelování, vystřihování, lepení, malování na kamínky). Učitelky děti vedly k samostatné práci i úklidu, poskytovaly pozitivní zpětnou vazbu, v případě potřeby podporu.

K naplňování vzdělávacích cílů v řízených činnostech učitelky děti vhodně motivovaly, používaly názorné pomůcky, zařazovaly poznávací, jazykové, hudební a pohybové aktivity, které přirozeně prolínaly. Příznivou atmosféru, spontánní radost a aktivitu pohybových činností částečně negativně ovlivňoval omezený prostor třídy, bylo nutné více dbát na bezpečnost dětí. Překrývání služeb učitelek je vhodně využíváno k věkově rozlišenému vzdělávání, kdy dětem s povinnou předškolní docházkou je věnována zvýšená pozornost především v oblastech předčtenářské a předmatematické gramotnosti. Nižší uplatňování skupinových a kooperativních forem vzdělávání poskytovalo méně možností ke spolupráci, rozdělení rolí, vyjednávání, hledání společných řešení, vzájemnému naslouchání a hodnocení. K environmentálnímu prožitkovému učení, tvoření a experimentování je vhodně využíváno okolní přírodní prostředí a zahrada mateřské školy. Současné vybavení zahrady (průlezky, skluzavka, kolotoč, pružinová houpadla) je většinou zastaralé, poskytuje omezené využití ke zdokonalování pohybových dovedností.

Vzdělávací proces v základní škole je realizován na základě Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání *Vědění je poklad, pojďme k němu společně hledat klíč*. Organizace vzdělávání je přizpůsobena počtu a potřebám žáků. Ve dvou třídách jsou vyučovány vždy dva ročníky společně, nejmladší žáci jsou vzdělávání samostatně, vyučující se jim může plně věnovat, což je pro začátek jejich vzdělávací dráhy příznivé. Vyučování je doplňováno a propojováno řadou akcí (divadelní představení, exkurze, výlety apod.).

Vzdělávací cíle vycházely ze školního vzdělávacího programu, učitelky je vhodně stanovovaly s ohledem na znalosti a schopnosti žáků. Zaměřovaly se zejména na vědomostní a dovednostní složku, rozvoj postojů probíhal ve výuce spíše nahodile. Převládajícím způsobem činnosti byla frontální práce žáků jednoho ročníku souběžně se samostatnou, převážně písemnou aktivitou dalšího. Výjimečně byla realizovaná účinná práce ve dvojicích. Zpestření přinášely prvky činnostního učení i problémové úkoly, jež rozvíjely logické myšlení a uvažování v souvislostech. Aktivizující bylo propojení probíraných témat s reálnými situacemi každodenního života. Názorné pomůcky byly využívány v menší míře, didaktická technika ještě méně. Diferencované zadávání úkolů pro žáky, kteří dokončili práci dříve než ostatní, bylo zpravidla zřetelné. Vesměs používané průběžné slovní hodnocení povzbuzovalo většinu žáků k dalším výkonům. Učitelky v případě potřeby poskytovaly pomoc, zpětná vazba nebyla vždy úplně funkční, což se projevilo například nečitelností písma u nejstarších žáků. V závěru hodin obvykle proběhlo shrnutí a zhodnocení práce, občas byli žáci vedeni k sebereflexi. Ve výuce zpravidla panovala vlídná pracovní atmosféra založená na důvěře a respektování dohodnutých pravidel.

Uskutečňovaný *Školní vzdělávací program školní družiny* je v souladu s příslušným ustanovením školského zákona. Činnost školní družiny je úzce provázaná se základní školou, což je podpořeno i tím, že jedna z vyučujících je současně i vychovatelkou. Nabídka aktivit je pro žáky lákavá, podnětná, přispívá k rozvoji jejich individuality. Vychovatelka vstřícným přístupem a partnerskou komunikací s žáky rozvíjí prosociální vztahy, vytváří pro zájmové vzdělávání přátelskou atmosféru.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Výsledky předškolního vzdělávání jsou sledovány formou záznamů pedagogické diagnostiky, která poskytuje podrobné informace o dítěti. Její záměrné využívání k tzv. individualizaci zatím není realizováno, probíhá spíše intuitivně.

Ve styku s dospělými i s dětmi byly dodržovány základní formy společenského chování, vzájemná komunikace probíhala přirozeně a bez zábrán. Starší děti při volných hrách prokazovaly schopnost spolupráce, vyjednávání a domluvy na společném řešení. Přiměřeně věku a individuálním možnostem uměly vést rozhovor, sdělovat myšlenky, formulovat otázky i odpovědi, reprodukovaly krátké texty, říkanky a písničky.

Děti měly velmi dobře rozvinutou jemnou motoriku, ovládaly koordinaci ruky a oka, uměly pracovat s výtvarnými pomůckami a materiálem, měly vytvořeny pracovní návyky. Zvládaly základní pohybové dovednosti, orientaci v prostoru, vědomě napodobily pohyb podle vzoru. Při jídle uplatňovaly hygienické a společenské návyky. Možnost sebeobsluhy v průběhu stravování a při využívání pitného režimu byla zejména pro mladší děti omezena prostorovými možnostmi a vyšším nábytkem.

Starší děti řešily úkoly a problémové situace, hledaly způsoby, rozvíjely prostorovou představivost, chápaly časové pojmy, prokazovaly číselnou a písmennou představivost,

uměly se podepsat hůlkovým písmem, většinou měly upevněno správné držení tužky, poznávaly geometrické tvary, přiměřeně se soustředily na činnost. Výslovnost všech hlásek zatím není vyvozena. Přínosné by bylo, kdyby alespoň jeden z pedagogů absolvoval kurz pro logopedické preventisty, což by umožnilo další rozšíření znalostí a cílevědomou podporu správné výslovnosti. Svými reakcemi děti prokázaly odpovídající poznatky o okolním prostředí, širší znalosti měly o prostředí přírodním. K podpoře environmentálního povědomí přispívají aktivity se zapojením rodičů (např. sběr papíru, bylin, pomerančové kůry, plastových víček).

Mimořádná pozornost je věnována diagnostice a rozvoji dětí rok před nástupem do základní školy a s odkladem povinné školní docházky. Činnosti zaměřené na matematické představy pravolevou orientaci a v ploše, podporu grafomotoriky, rozvoj slovní zásoby, zrakové a sluchové rozlišování, záměrnou pozornost, zapamatování a další kompetence usnadňují přechod do školy základní. Také propojená spolupráce mateřské školy se základní (vzájemné návštěvy, společné programy, akce, výlety apod.) je výhodou při bezproblémovém přechodu předškolních dětí do prvního ročníku základní školy.

V základní škole bylo zřetelné celkem rovnoměrné naplňování klíčových kompetencí. Žáci zvládali učit se samostatně i v kolektivu. Úroveň komunikace s vyučujícími i se spolužáky přiměřeně korespondovala s jejich věkem, většina z nich dokázala formulovat svůj názor, využívali širší své slovní zásoby. Sociální kompetence jsou rozvíjeny napříč vzdělávacím procesem, vedle samostatnosti a zodpovědnosti vedou učitelky žáky ke vzájemné pomoci a toleranci. Občanské a pracovní kompetence jsou posilovány společně s přírodovědnou gramotností, žáci se aktivně zapojují do různých ekologických programů, třídí odpad, sbírají starý papír.

Vyučující ověřují úroveň znalostí a dovedností žáků přiměřenými evaluačními nástroji (ústní zkoušení, písemné práce apod.), ze svého pedagogického pozorování si zaznamenávají některé údaje (aktivita, plnění úkolů atd.). Získané poznatky však k plánování individuálně zaměřené vzdělávací nabídky a pedagogické podpory téměř neslouží. Žáci všech ročníků si zakládají portfolio, ale systematicky s ním dále nepracují.

Pravidelně čtvrtletně jsou vyhodnocovány výsledky vzdělávání na úrovni tříd. V posledním klasifikačním období (2. pololetí školního roku 2018/2019) prospělo s vyznamenáním více než 77 % žáků, podíl neprospívajících byl nulový. Ve dvou nejnižších ročnících měl možnost zažít pocit úspěchu každý žák, což bylo významnou motivací pro jejich další školní práci. K žákům se speciálními vzdělávacími potřebami i s rizikem školní neúspěšnosti přistupují učitelky vstřícně, učivo se jim snaží znovu vysvětlit, nabízejí doučování, řešení hledají spolu s rodiči. Pozitivní bilance hodnocení chování (žádný snížený stupeň) dokládá snahu školy vést žáky k osvojování sociálních dovedností a morálních hodnot. Nízká četnost projevů rizikového chování v minulém školním roce svědčí o efektivitě uskutečňované prevence.

Kvalita poskytovaného vzdělávání je zřejmá také z účasti žáků v různých soutěžích, největších úspěchů pravidelně dosahují v přírodovědných kláních, což je mimo jiné důsledkem mnohých environmentálních aktivit, jež posilují přírodovědnou gramotnost.

Výsledky své práce škola aktivně prezentuje na veřejnosti prostřednictvím pořádaných akcí (např. vánoční besídky, vítání občánků), často ve spolupráci se zřizovatelem. Tím je také obohacován kulturní život obce a vytváření pocitu sounáležitosti dětí i žáků se školou a místem, kde žijí. Ke spoluúčasti při aktivitách jsou zváni rodiče, kteří se aktivně účastní akcí pořádaných školou. Škola vůči nim uplatňuje partnerský přístup, vstřícně reaguje na většinu jejich podnětů.

Závěry

Vývoj školy

- Snížení počtu zapsaných dětí v mateřské škole poskytuje zlepšení psychohygienických a organizačních podmínek vzdělávání,
- samostatná výuka žáků 1. ročníku zjednodušuje a zefektivňuje začátek jejich vzdělávací dráhy,
- zkvalitnění činnosti školní družiny přispívá zejména k osobnostnímu rozvoji žáků.

Silné stránky

- Reálná koncepce, aktivita a přístup ředitelky k řízení školy, schopnost postupné realizace rozvoje školy,
- pravidelná realizace a bohatá nabídka didakticky zaměřených aktivit podporujících připravenost dětí v posledním ročníku školy mateřské a plynulost při přechodu na školu základní,
- velmi dobrá úroveň pracovních dovedností dětí v mateřské škole, tvořivost a využívání různorodého výtvarného materiálu i náčiní,
- přírodovědná gramotnost dětí i žáků, vhodné využívání přírodního prostředí k prožitkovému učení a k rozšiřování znalostí o přírodě, realizace projektů zaměřených na ekologii, též ve spolupráci s rodiči.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Omezené prostory v mateřské škole snižují možnost realizace pohybových a skupinových aktivit v interiéru,
- nižší uplatňování kooperativních a skupinových forem vzdělávání podporujících spolupráci a komunikativní dovednosti dětí a žáků.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zlepšit prostorové podmínky mateřské školy, vytvořit podmínky pro pohybové činnosti, samostatný výběr a úklid hraček, sebeobsluhu dětí při podávání jídla a využívání pitného režimu apod.
- využívat častěji vhodné příležitosti k zařazování skupinových a kooperativních forem výuky a vedení dětí a žáků k vzájemnému hodnocení a sebereflexi,
- plánovat cíleně další vzdělávání, dle možností využít nabídky na kurz logopedického preventisty za účelem podpory správné výslovnosti dětí,
- pokusit se zlepšit podmínky zahrady, vybavit ji novými prvky tak, aby poskytovala širší využití.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitele školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 25. 9. 2019
2. Udělení výjimky čj. OREL-343/2019 ze dne 20. 06. 2019
3. Potvrzení ve funkci ředitelky čj. UO/0223/2015-MM ze dne 30. 4. 2015
4. Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání *Sluníčko* platný od 1. 9. 2017, aktualizovaný k 1. 9. 2019
5. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání *Vědění je poklad, pojd'me k němu společně hledat klíč*, s poslední novelizací platnou od 1. 9. 2017
6. Školní vzdělávací program školní družiny platný od 1. září 2012
7. Školní řád mateřské školy s účinností od 1. 9. 2017
8. Školní řád základní školy s účinností od 1. 9. 2019
9. Školní řád – pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků s účinností od 1. 6. 2019
10. Vnitřní řád školní družiny s účinností od 1. 9. 2019
11. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2018/2019
12. *Hodnocení školního roku 2018/2019 - MŠ Orel*
13. Koncepční záměry a úkoly (dlouhodobý plán) v období 2019 - 2021
14. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2018/2019
15. Plán DVPP 2019/2020 a dlouhodobý plán DVPP
16. Záznamy z jednání pedagogické rady, školní roky 2018/2019 a 2019/2020
17. Záznamy z hospitační činnosti, školní roky 2018/2019 a 2019/2020
18. Školní matrika dětí a žáků, školní rok 2019/2020 (výběr z dokumentace)
19. Třídní vzdělávací program mateřské školy pro školní rok 2019/2020
20. Plány osobního rozvoje dětí s OŠD
21. Plán environmentální výchovy 2019/2020 v mateřské škole
22. Rozpis přímé pedagogické činnosti učitelek mateřské školy, školní rok 2019/2020
23. Třídní knihy ZŠ a MŠ, školní roky 2018/2019 a 2019/2020
24. Přehled výchovně vzdělávací práce školní družiny, školní rok 2019/2020
25. Rozvrh hodin v základní škole, školní rok 2019/2020
26. Inspekční zpráva čj. ČŠIE-402/14-E

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Jana Dvořáková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Jana Dvořáková v. r.

Mgr. Mirka Machková, školní inspektorka

Mgr. Mirka Machková v. r.

Bc. Jan Kozák, kontrolní pracovník

Bc. Jan Kozák v. r.

V Pardubicích 17. 12. 2019

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Jiřina Lacinová, ředitelka školy

Mgr. Jiřina Lacinová v. r.

V Orli 19. 12. 2019